

Posudek bakalářské práce Karolína Stehlíkové
Analýza fungování minulého kondicionálu ve francouzštině ve světle jeho českých
ekvivalentů v paralelním korpusu InterCorp
(Ústav románských studií, FF UK v Praze, 2013, 53 pp.)

Obsah. Bakalářská práce se věnuje minulému kondicionálu ve francouzštině a jeho využití v autentických textech; zároveň si všímá jeho překladových ekvivalentů v češtině. V úvodní kapitole je popsáno místo minulého kondicionálu v systému slovesných tvarů a jeho tři hlavní významové okruhy (časové vztahy, podmíněnost, cizí mínění) spolu s některými významy zvláštními. Stručně je zmíněna také forma a funkce minulého kondicionálu v češtině. Do výkladu je zahrnut neobvyklý pohled některých autorů (Donaire, Haillet), kteří interpretují kondicionál jako tzv. polyfonický jev. Poté autorka vymezuje předmět svého zkoumání: hodlá sledovat výskyt minulého kondicionálu ve třech typech textů zahrnutých do korpusu InterCorp (texty beletristické, právní a publicistické), přičemž pracovní hypotézou je přirozená kompatibilita významu časového s beletrií, významu podmínkového s právními texty a významu reprodukované řeči s publicistikou. V 2. části jsou nejprve nastíněny možnosti, jež skýtá využití korpusů v lingvistickém výzkumu. Poté je popsán způsob, jakým byly hledány tvary minulého kondicionálu. Následuje rozbor výsledků: oproti očekávání převládá ve všech třech typech textů modální užití (hypotéza se tedy potvrdila jen u právních textů). Závěrečný oddíl je věnován českým ekvivalentům minulého kondicionálu.

Struktura a metodologie. Práce má přehlednou strukturu (teoretické poznatky, korpusová rešerše, rozbor výsledků) a je podložena relevantními zdroji (hlavní francouzské mluvnice, literatura zaměřená na práci s korpusy, tituly k české mluvnici a čtyři položky zvlášť věnované fr. kondicionálu). Komentáře výsledků a prezentace příkladů mnohdy svědčí o samostatném uvažování o problémech, na jiných místech ale jeví metodologické slabiny. V textu však lze občas narazit na nesprávně použitou terminologii či na omyly při interpretaci dat (viz poznámky níže). Pasáž o polyfonii je zajímavá, není však využita v dalších částech práce, a tak působí poněkud samoučelně. Na třech místech (str. 8 a 11 – viz poznámky níže) lze narazit na citaci, která posunuje význam citovaného textu (buď vytržením z kontextu, nebo nesprávným překladem). V textu se správně upozorňuje na to, že u publicistiky a právních textů neznáme směr překladu; k tomu lze přidat další komplikaci: překlad do francouzštiny a češtiny mohl být pořízen ze třetího jazyka, případně ze dvou různých jazyků.

Formální a jazyková stránka. Jazyková stránka práce je v zásadě vyhovující. Několik upozornění na interpunkční, gramatické a stylistické problémy: čárka navíc na str. 9, 15, 26; chybějící čárka na str. 14; před značkou procent se v češtině píše mezera; str. 16 – třetí a čtvrtá věta prvního odstavce říkají přesně totéž; str. 17: *InterCopr*; str. 17: *Evropská Unie, Evropský Parlament*; str. 18: *od Louis-Ferdinand Céline, od Pierre Assouline* (v češtině je nutné skloňovat); str. 41: *Jak jsme viděli v Graf 1*. Anglický abstrakt je jazykově problematický (tento prvek však není součástí hodnocení).

Konkrétní připomínky k textu a náměty k obhajobě:

- Str. 8: Citace z *Grammaire méthodique du français* je vytržena z kontextu. Tvzení *Le conditionnel est un mode à part entière* je v originále uvozeno výrazem *selon la tradition grammaticale* – nejde tedy o názor GMF.
- Str. 8: *Grammaire méthodique du français* řadí kondicionál mezi slovesné způsoby. Tvzení, že jej považuje za jeden z časů indikativu, je mylné.
- Str. 8: Výraz *kořen slovesa pro budoucí čas* je terminologicky nepřijatelný.
- Str. 10: Výrazy *potenciální* a *ireální* zde nelze směřovat: minulý kondicionál vyjadřuje děje ireální (nenastalé), tedy ne potenciální – zdroj je citován nepřesně.
- Str. 11: Použití kondicionálu ke zmírnění predikace by bylo vhodné doplnit příkladem, totéž níže u řečnické otázky.
- Str. 11: Výraz *naléhavá žádost* ve volné citaci z GMF je nesprávný – v originále je *requête implicite*.

- Str. 13: Rozdělení učebnic na *francouzské, české a pro samouky* není příliš logické. Před představením výsledků by bylo vhodné uvést, o jaké učebnice jde, kolik mají dílů atd. Tvzení, že minulý kondicionál je probírán ve *třetích dilech* zřejmě neplatí pro všechny učebnice.
- Str. 13 *Passé composé* je omylem přeloženo jako *minulý čas prostý*.
- Str. 15: V pasáži o užití minulého kondicionálu v češtině je zahrnuta také funkce zmírnění – to je zřejmě omyl, jde o kondicionál přítomný.
- Str. 18: Nevhodné srovnání: o 900 milionech slov v korpusu InterCorp nelze říci, že překračují standard 100 milionů slov – standard je míněn pro jeden jazyk, ne pro celý vícejazyčný korpus.
- Str. 21: Bylo by vhodné explicitně zmínit, zda vyhledávací výraz dokáže vyhledat veškeré výskyty minulého kondicionálu, nebo jen některé.
- Str. 25: Kategorie *neurčeno* v grafu není užitečná, tato data by bývalo bylo lepší hned na začátku vyloučit (neodpovídají ani nadpisu grafu *typy použití minulého kondicionálu*). V grafu na str. 31 jsou tato data podle všechno vyloučena, ale opět se objevují na str. 43.
- Str. 27 – Příklad *Il aurait rencontré...* podle mého názoru nebylo třeba ze vzorku vylučovat, ale spíše se pokusit o jeho zařazení do některé z kategorií a případně dohledat kontext.
- Str. 27 – Rozbor tvarů zařazených do skupiny *neurčeno* je uveden pro prózu a publicistiku – pro právní texty však ne.
- Str. 35 – V textu se píše, že modální význam minulého kondicionálu byl zjištěn u 25 % výskytů, zatímco graf ukazuje 44 %.
- Str. 37 – U příkladu 13 podle všeho nejde o zmírnění, ale o reprodukci cizího mínění.
- Str. 42 – Údaje v grafu jsou v absolutních číslech, což má za následek, že tři zkoumané žánry jsou navzájem nesrovnatelné (mají po vyloučení šumu různý počet výskytů zkoumaných tvarů). Řešením by bylo použití procent.
- Str. 44 – Obecný vzorec minulého kondicionálu (*sloveso být v minulém čase + sloveso být v podmiňovacím způsobu + jakékoli sloveso v minulém čase*) je chybný.

Závěr. Autorka zpracovala zvolené téma standardním způsobem a s využitím přehledné metodologie. Nepřesnosti v terminologii, citacích a interpretaci dat nemají zásadní vliv na informační hodnotu práce, nicméně nelze říci, že by byly okrajové. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci známkou *velmi dobře*.

1. 9. 2013, Tomáš Duběda